Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
7 december 2022

Onze referentie
IENW/BSK-2022/279496

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir Duurzame Leefomg & Circ Economie
Leefomgeving

Beslistermijn
13-12-2022

Bijlage(n)
3

Aan Staatssecretaris

nota Beslisnota NSL monitoringsrapportage 2022

Aanleiding

Bijgaand ontvangt u twee aanbiedingsbrieven (bijlagen 1 en 2) voor de Eerste en Tweede Kamer over de door het RIVM opgestelde Monitoringsrapportage NSL 2022 (bijlage 3). U informeert jaarlijks (uiterlijk 31 december) beide Kamers over de monitoring van de Europese concentratie-grenswaarden voor luchtkwaliteit (NO_2, PM_{10} en $PM_{2,5}$).

Stikstofdioxide (NO_2) draagt, in mindere mate dan ammoniak, bij aan stikstofdepositie op natuurgebieden. In het NSL wordt de concentratie van NO_2 in de lucht gemonitord en niet van de daarop volgende depositie op natuurgebieden[1]. Dat laatste is het beleidsterrein van de minister van LNV.
Via de aanbiedingsbrief kunt u de Tweede Kamer tevens informeren over het monitoren van ultrafijnstof (UFP).
De monitoringsrapportage NSL is pas op 6 december op ambtelijk niveau onder embargo van het RIVM ontvangen, de stukken konden daarom niet eerder worden voorgelegd.

Geadviseerd besluit

Instemmen met de aanbiedingsbrieven voor beide Kamers en deze samen met de NSL monitoringsrapportage te versturen.

Kernpunten

Het RIVM heeft de 13e Monitoringsrapportage voor het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) opgesteld waarin wordt gerapporteerd over het aantal overschrijdingen voor NO_2, PM_{10} en $PM_{2.5}$ in het gepasseerde jaar 2021 en voor zichtjaar 2030 langs wegen en bij veehouderijen.

Belangrijkste bevindingen NSL monitoringsrapportage 2022:

- Nederland voldoet net als vorig jaar overal aan de Europese grenswaarden voor stikstofdioxide (NO_2), de fijnere fractie van fijnstof ($PM_{2.5}$) en de jaarnorm voor fijnstof (PM_{10}).
- Voor de 15 resterende overschrijdingen van de PM_{10} etmaalnorm nabij veehouderijen wordt in de aanbiedingsbrief de aanpak beschreven om deze zo snel mogelijk op te lossen. De desbetreffende gemeenten zijn bevoegd gezag en verantwoordelijk voor het oplossen van de overschrijdingen.
- De concentraties van NO_2 zijn in 2021 gemiddeld genomen nagenoeg gelijk aan 2020 en licht gestegen voor PM_{10}.

[1] Er is overigens geen 1-op-1 relatie tussen concentraties en depositie.

- Net als in 2020 is er in 2021 sprake van effecten van de coronamaatregelen op de luchtverontreiniging. Het toegenomen verkeer en economische activiteit zijn de waarschijnlijke oorzaak van de lichte stijging in concentraties.
- De prognoses voor 2030 laten zien dat de daling in concentraties naar verwachting doorzet in de toekomst.
- De lichte stijging in PM_{10} concentraties leidt tot een hoger aantal berekende mensen dat is blootgesteld boven de normen en WHO-advieswaarden. Deze cijfers kunnen sterk (en voor PM_{10} zeer sterk) fluctueren a.g.v. jaarlijks wisselende meteo- en weersomstandigheden. Een kleine verandering van de bevolkingsgewogen jaargemiddelde concentratie in opeenvolgende jaren kan sterke veranderingen opleveren in het aantal blootgestelden tussen opeenvolgende jaren, maar ook in de jaarlijkse schatting voor eenzelfde jaar in de toekomst.
- De rapportage benoemt dat er geen significant effect is gevonden van onvolkomenheden bij de top 100-lijst ammoniakuitstoters op de resultaten van het NSL.

Eerder dit jaar heeft u toegezegd de Tweede Kamer te informeren over het aan het RIVM gevraagde advies met betrekking tot een strategie voor het meten, modelleren en monitoren van ultrafijnstof (UFP). Belangrijkste bevindingen uit dit advies:

- Er zijn verschillende samenstellingen van metingen mogelijk om meer kennis op te doen over UFP-bronnen en -concentraties. Het lijkt het meest logisch om in te zetten op een combinatie van metingen die informatie oplevert over zowel UFP-bronnen én concentraties, in plaats van één van de twee.
- Er is nog veel onzeker over hoe het beste gemeten, gemodelleerd en gemonitord kan worden. Het is belangrijk hier een stap in te gaan maken, om hierover kennis op te doen. Maar het is dus ook belangrijk te beseffen dat er gaandeweg iets aan de strategie kan veranderen. Op deze manier kan er ingespeeld worden op opgedane kennis.

Krachtenveld

De monitoring van het NSL vindt jaarlijks in opdracht van DGMI plaats door een samenwerking van RIVM en RWS/Infomil (Bureau Monitoring). Bevoegde gezagen die onderdeel zijn van het NSL leveren gegevens aan waarmee de berekeningen worden uitgevoerd. Het RIVM bewaakt de wetenschappelijke basis van de invoer en maakt de berekeningen mogelijk. Infomil verzorgt de communicatie met de NSL partners. De aanbiedingsbrief is afgestemd met NSL-partners, DGMo/RWS en HBJZ.

Zoals iedere ronde zijn ook tijdens deze monitoringsronde een aantal binnenstedelijke overschrijdingen voor NO_2 berekend die later door het bevoegd gezag als onterecht zijn aangemerkt. Deze punten worden door DGMI ook niet aangemerkt als overschrijding van de grenswaarde.

In de gemeente Velsen liggen twee toetspunten nabij het TataSteel-terrein, waar een overschrijding van de PM_{10} grenswaarden wordt berekend. DGMI is van oordeel dat op basis van het blootstellingscriterium hier niet formeel getoetst hoeft te worden op luchtkwaliteit[2]. Om deze reden worden deze overschrijdingen door DGMI als onterecht aangemerkt. De gemeente geeft in een reactie aan dat bij de dichtstbijzijnde woonschepen, het crossterrein De Kuil en SHIP feitelijk geen (dreigende) overschrijdingen van de grenswaarden PM_{10} zijn berekend. Toch

[2] De luchtkwaliteit hoeft alleen beoordeeld (gemeten of berekend) te worden op plaatsen waar mensen 'significant' worden blootgesteld.

oordeelt de gemeente dat deze toetspunten, evenals in voorgaande jaren, uit oogpunt van bescherming van de volksgezondheid, de recente aanscherping van de WHO advieswaarden, en vanwege onzekerheden in de feitelijke PM_{10}-concentraties en het voorzorgsprincipe gehandhaafd moeten worden.

In het kader van de maatwerkafspraken voor de industrie is het ministerie in gesprek met partijen in de regio, zoals Tata Steel Nederland, om de leefomgeving blijvend gezonder te maken.

Toelichting

Financiële/juridische overwegingen
Het NSL is het programma van het Rijk waarmee het aantoont dat het de vanuit de Europese richtlijn gestelde grenswaarden behaalt en heeft een wettelijke basis in artikel 5.12 van de Wet Milieubeheer. In 2018 is de 'Aanpassing NSL 2018' door Nederland opgesteld en gecommuniceerd richting de Europese Commissie als plan van aanpak om op de kortst mogelijke termijn aan deze grenswaarden te voldoen, met als uiterste termijn 1 januari 2024.

Nederland heeft in het verleden o.b.v. het NSL derogatie gekregen om aan de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit te voldoen. Voor PM_{10} moet vanaf juni 2011 voldaan worden, en voor NO_2 vanaf 2015. De looptijd van het NSL is meerdere malen verlengd vanwege het resterende aantal overschrijdingen. De resterende PM_{10} overschrijdingen in de nabijheid van veehouderijen kunnen mogelijk een juridisch risico opleveren in nationale procedures, als deze niet op korte termijn kunnen worden opgelost, aangezien de derogatie reeds in 2011 is verlopen. Het betreft overschrijdingen op punten die niet aan de Europese Commissie gerapporteerd hoeven te worden.

Uitvoering en gevolgen voor de maatschappij
DGMI heeft middelen beschikbaar gesteld om de bevoegde gezagen (gemeenten) te ondersteunen bij de aanpak om de resterende overschrijdingen van de PM_{10} etmaalnorm nabij veehouderijen op te lossen. Hiervoor zijn maatregelen door individuele veehouders nodig. Het implementeren van technische, emissiereducerende maatregelen kan alleen als de stal leeg is, en is daarmee afhankelijk van de leg/mestcyclus van kippen. Om die reden kan er pas volgend jaar, als op enig moment de stallen leeg zijn, begonnen worden met de bouw/implementatie van de maatregelen. Naar verwachting zullen de resterende overschrijdingen op 1 januari 2024 zijn opgelost.

Communicatie
Zodra de Monitoringsrapportage aan beide Kamers is aangeboden zal het RIVM de resultaten voor het publiek beschikbaar stellen via www.nsl-monitoringstool.nl en een nieuwsbericht op de RIVM site publiceren.

Het RIVM zal een samenvatting op hun website plaatsen over het advies met betrekking tot monitoring van ultrafijnstof (UFP). Het hele advies is voor intern gebruik bedoeld en is vrij technisch.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Datum
7 december 2022

Onze referentie
IENW/BSK-2022/290254

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir Duurzame Leefomg & Circ Economie
Leefomgeving

Aan
Stas

Bijlage(n)
3

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Monitoringsrapportage NSL 2022	RIVM rapportage monitoring NSL over het jaar 2021 en 2030
2	Kamerbrief TK	
3	Kamerbrief EK	

Leeswijzer bij onderliggende beslisnota's

Datum	Naam beslisnota	Toelichting
6 december 2022	Beslisnota monitoringsrapportage NSL 2022	Beslisnota monitoringsrapportage NSL 2022